

## Vogelreis Spanje Extremadura en Sierra de Gredos,

21 april – 1 mei 2023



# Voorwoord

De reiscommissie (ARC) van de KNNV organiseerde in het voorjaar van 2023 een reis naar de Extremadura in Spanje waarin zowel de heen-als terugreis tot Madrid geheel met het openbaar vervoer zou worden afgelegd. Dit, omdat we vinden dat we het vliegen aan de vogels moeten overlaten. De keuze voor Extremadura is ingegeven door haar bijzonder landschap en vogelrijkdom: zowel in soorten en aantallen.

Dat dit een uitdagend reisprogramma zou opleveren was wel enigszins ingecalculeerd maar je moet het ook gewoon een keer doen om te kunnen beoordelen hoe een 'niet-vliegen principe' in de praktijk werkt op verre bestemmingen. Alle deelnemers waren zich hier bewust van. Het maken van een reisschema voor deze bestemming was een hele klus, en ook de reis zelf was een uitdaging.

Op de heenweg was een overnachting in Irun, net over de westelijke Spaans-Franse grens. Er werd op de heenreis in totaal 12 keer overgestapt in een ander vervoermiddel. Vooral het overstappen vroeg veel van de reisleader.

De terugreis bracht complicaties met zich mee. Door een vertraging van een trein misten we de nachttrein van de TGV in Frankrijk. Dat betekende een extra hotelovernachting en een vervangende reis in een eersteklas trein naar Parijs plus een alternatieve route via Lille naar Rotterdam. De 'niet vliegen-reis' was een experiment. Mooi om mee te maken, maar ook stof tot nadenken over de wenselijkheid en haalbaarheid van verre bestemmingen in de tijd van global warming.



Wat dat betreft was ook de situatie in Spanje veelzeggend. Het land leed ten tijden van ons bezoek en ook daarvoor onder een grote en ernstige droogte.

De gewassen verpieteren op het veld en de drinkwatervoorziening voor dieren in de graasgebieden loopt gevaar. Ten tijde van ons bezoek hadden we soms te maken met temperaturen in de namiddag tot over de 30 graden.

We konden dat met een (licht) tropenrooster goed doorstaan.

Maar het betekende wel dat we het geplande bezoek aan het zuidelijke deel van de Extremadura moesten laten varen. Door de droogte was het landschap zodanig aangetast dat er te weinig planten en vogels te zien zouden zijn.

De reis werd vanuit de KNNV geleid door Jos Vrolijk. Hij nam de verantwoordelijkheid om de groep van 12 personen trein in en trein uit te krijgen en de logistieke puzzel waar te maken. Hij was verder een belangrijke steun en toeverlaat tijdens de excursies. Kees Wouterse van Aragon Naturreizen was de gids op de locaties en samen vormden ze een waardevol span. De reis is al met al voorspoedig verlopen. We zagen veel bijzondere vogels en planten, hadden veel goede onderlinge uitwisseling, genoten van de verschillende landschappen en de Spaanse sfeer in het mooie stadje Trujillo, de restaurants en toch ook van de treinreis.

Dit verslag geeft een overzicht van de waarnemingen (zie de streeplijsten) en beschrijft het programma van dag tot dag via sfeerimpressies die de deelnemers zelf geschreven hebben. We hopen dat uit de tekst, de foto's en inhoudelijke gegevens uitstraalt dat we hebben genoten en vol lof zijn over het initiatief van KNNV.

De foto's in dit verslag zijn gemaakt door de deelnemers. We hebben er voor gekozen om niet per foto een credit te vermelden. Maar vermeldenswaard is dat de tekeningen van de Hoppen en de Bijeneter door Elly van Es zijn gemaakt..

Jos Vrolijk en Bertus Haverkort



*Hoppen © Tekening Elly van Es*

## Route per dag:

Vrij 21-4	Reisdag 1 van Rotterdam naar Irun (Baskenland)
Za 22-4	Reisdag 2 van Irun naar Torrejon el Rubio
Zo 23-4	Omgeving Torrejon el Rubio en Santa Maria de Magasca
Ma 24-4	Parque Nacional de Monfragüe
Di 25-4	omgeving Trujillo en Caceres
Wo 26-4	Dehesas tussen Torrejon el Rubio en Jaraicejo
Do 27-4	van Torrejon el Rubio naar de Sierra de Gredos (Hoyos del Espino)
Vrij 28-4	Sierra de Gredos , omgeving rivierdal Tormes
Za 29-4	van Sierra de Gredos naar Madrid
Zo 30-4	Reisdag 1 van Madrid naar Perpignan
Ma 1-5	Reisdag 2 van Perpignan naar Rotterdam

## Deelnemers:

Jos Vrolijk (reisleader KNNV)  
Kees Woutersen (Aragon natuurreizen)  
Frans Bosch  
Karin B.  
Peter Loman  
Berna Haverkort  
Bertus Haverkort  
Jan Marbus  
Jan Fransen  
Marijke Brans  
Frances van Lipzig  
Annelies Moolenaar  
Elly van Es



## Korte typering van de bezochte gebieden in de Extremadura en Sierra de Gredos

**Extremadura**, een regio in Midden-Spanje is één van de populairste vogelgebieden in Europa. Het is een glooiend heuvellandschap met kruidenrijke steppen, enorme bossen met steen- en kurkeiken, de zgn. Dehesas, bergketens en rivieren. In Extremadura komen vogelsoorten voor die elders in Europa moeilijk te vinden zijn, waaronder veel roofvogels, zoals Grijs Wouw, Monniksgier, Spaanse Keizerarend, Havikarend, Rode en Zwarte Wouw, Slangenarend en Dwergarend. Ook vele bijzondere soorten zang- en steppevogels broeden in Extremadura of komen er in grote getale om te overwinteren. Soorten als Roodkopklauwier, Zuidelijke Klapekster, Blauwe Ekster, Roodstuitwaluw, Blauwe Rotslijster, Griel, Trap, Kraanvogel en Grijs Gors zijn op veel plekken te zien. In de meegeleverde Crossbillguide 'Extremadura' staat een uitgebreide beschrijving van landschapstypen, habitats en de meest kenmerkende soortgroepen.



**Kaartje omgeving Torrejón el Rubio (Extremadura, Spanje)**

## Dehesas



Meer dan de helft van Extremadura bestaat uit de Dehesas, oneindige bossen van Steen- en Kurkeiken, met weinig ondergroei. De Dehesas bieden broedgelegenheid aan o.a. Monniksgier en Spaanse Keizerarend en zijn van groot belang voor grote groepen overwinterende Kraanvogels.

## Steppen



Tussen de bossen, liggen de laatste, uitgestrekte, steppelandschappen van West-Europa, die in het voorjaar zijn begroeid met een enorme bloemenpracht. Er komen hier veel bijzondere vogelsoorten voor, zoals de Zuidelijke Klapekster, Grauwe Kiekendief, Scharrelaar, Kalendarleeuwerik, Bijeneter, Hop, Griel, Kleine Trap, en ruim de helft van de wereldpopulatie van de Grote Trap!





Extremadura wordt doorsneden door twee grote rivieren, de Taag en de Guadiana. Langs de rivier de Taag ligt het 10 bij 30 kilometer grote Nationaal Park Monfragüe. Dit indrukwekkende gebied bestaat uit verweerde rotsformaties, dehesa-landschap zover het oog reikt, en prachtige rivieren. Vanaf de Peñafalcon, een steil oprijzende rots, die ook wel de gierenrots genoemd wordt, kun je neerkijken op de rivier de Taag en genieten van de grote aantallen Vale Gieren, die broeden tegen de rotswand. Daarnaast worden de rotsen ook gebruikt als broedplaats door de Spaanse Keizerarend, Aasgier, Monniksgier, Zwarte Ooievaar, Oehoe en de Raaf. In de rivieren van Extremadura bevinden zich vele stuwmeren, om de watervoorziening in Spanje op peil te houden. Een aantal heeft zich ontwikkeld tot vogelreservaat. De bekendste is het stuwmeer van Arrocampo. Dit meer is vooral bijzonder omdat het een stabiele waterstand heeft, ideaal voor de ontwikkeling van rietkragen. Het is een wonderlijke omgeving met vogels als Purperreiger, Woudaap, Kleine Zilverreiger, Bruine Kiekendief, Dwergarend, Grijze Wouw, Purperkoet, Snor, Grote Karekiet en Iberische Klapekster.

## Sierra de Gredos



Extramadura wordt begrensd door verschillende bergketens, met toppen tot 2500 meter. In het noorden ligt de Sierra de Gredos, met alpenweiden en valleien, doorsneden met snelstromende riviertjes. Onder de besneeuwde toppen van de Gredos vinden we weer andere soorten, zoals Citroenkanarie, Alpenheggemus, Waterspreeuw, Rode Rotslijster en ook natuurlijk ook veel roofvogels.

De verslagen van de waargenomen soorten zijn tot stand gekomen dankzij bijdragen van de deelnemers: via tekst, beeld (foto), tekeningen (dank Elly!) , logboekantekeningen, streeplijsten van waarneming.nl en/of eigen excels.

Veel dank hiervoor !

Jos Vrolijk KNNV/ARC reisleader

**Vrijdag 21 april, van Berkel – Enschoot naar Irun**  
**Frances van Lipzig**

Vanochtend voor mijn huis in Berkel-Enschoot op kunnen stappen op lijn 9 die me naar Tilburg CS bracht. Marijke verscheen ook al rap op perron 3 en met 2 Hollandsche Capuccino's konden we een goede start van de dag maken. In Breda stapten we uit om even later aan te sluiten bij de rest van het illustere gezelschap dat zich rond 8 uur verzameld had in Rotterdam. We namen plaats in



de Thalys en die bracht ons met gezwinde spoed naar Brussel Zuid. Chef d'equipe is Jos Vrolijk, die zijn taak om ons veilig naar Madrid te loodsen, zeer serieus opvat. Vooral de overstap in Parijs, was hectisch, maar verliep ondanks wat haperingen toch nog

geslaagd. Zo bleven we bijna allemaal om de beurt klem zitten met lijf, tas of rolkoffer tussen de poortjes van de metro, maar met wat sjor- en duwwerk zijn we toch allemaal ingeslikt in de ingewanden van de metro, compleet met rugzakken en rolkoffers. Na de metro hadden we 1.5 uur om de volgende snelle trein te bereiken, met de TGV door naar de Spaanse grens. Die 1.5 uur hebben we tot de laatste minuut opgesoupeerd, gelukkig had de trein 5 min vertraging: dat paste ons goed! Nu rit van 5 uur voor de boeg, dus lekker dutje gedaan en nu inmiddels Bordeaux gepasseerd, waar we midden door de productiebossen met Corsicaanse Den van Les Landes rijden. Aanplanten die beregend worden met grote Pivots (ronddraaiende beregeningsinstallaties). Noordelijker in Frankrijk uitgestrekte velden bloeiend koolzaad, groene velden snelgroeiende wintertarwe, af en toe wat landelijke tafereeltjes van Limousinfokkerijen in de weilanden omzoomd met wat bomen of heggen.

Wat vogels betreft nog niet bar veel gezien: een brutaal kauwtje op het perron in Tilburg, her en der een Grote Zilverreiger, een Blauwe Reiger, een Buizerd, een Torenavalk, 2 Reeën, een loslopende kat die ontsnapt was in de coupé van de TGV..., wordt vervolgd.

Eerst verder van Dax naar Bayonne...ondertussen leren de reisgenoten elkaar kennen en we hebben een gezellige club bij elkaar: dat belooft een leuke trip te worden. Bij elke stop telt Jos zijn 11 schapjes; dat gaat kennelijk niet vervelen. Jos heeft daarnaast veel kennis van landschappen en vogels, en de deelnemers ook denk ik.

Onderweg na de droge dennen plots een moeraslandschap met veel ooievaars. Veel mensen hebben hun telescoop mee. In Bayeux/ Bayonne veel prachtige muurbloempjes:

Fijnstraal....muurflora, op de rotswand.

De Pyreneeën doemen op in de verte over de rivier de Adoer.

Bij aankomst in Baskenland: overstap op Smalspoor, Huismus, Duifjes, zang van de putter.

Hotel Ibis in Irun: klein maar fijn, heerlijke salades en lamskoteletjes gegeten en met 2 biertjes heerlijk onder zeil.

**Zaterdag 22 april, van Irun in Baskenland naar Torrejon el Rubio in Extremadura**  
**Marijke Brans**

Na een lekker ontbijt door de miezerregen naar het station gelopen voor het treintje richting Irun Colon, om daar op de “grote trein” naar Madrid te stappen.

In deze trein was het voor sommigen stoelendans omdat ze graag bij elkaar zaten, maar daardoor niet op hun eigen gereserveerde plaatsen.

Daarna nog één treintje naar het vliegveld waar collega reisleider Kees Woutersen die in Spanje woont ons opwacht.

Met een shuttlebusje naar het verhuurbedrijf om daar onze twee huurbusjes op te halen.

Tijdens het wachten was het goed toeven in het warme zonnetje.

De een genoot even van rust, de ander was met plantjes bezig.

Frans vond daar Iberisch slangenkruid.

Om 17.00 uur en route richting Badajoz naar ons hotel.

Na ongeveer een uur rijden werden de eerste Ooievaars waargenomen.

Halverwege de rit een koffie/plas pauze.

Bij het ooievaarsnest zagen we de eerste Spaanse Mussen en in het veld Grauwe Gors. Volgens Annelies heeft deze gors een geluid alsof er een sproeier aangezet wordt.

Na de kamers verdeeld te hebben heerlijk gegeten en naar de uitleg van Kees over het gebied geluisterd.

Met Frans nog even naar vleermuizen geluisterd en een Neushoornkever gezien.

Op onze kamer genieten Frances en ik nog van de Boerenzwaluwen die voor onze ramen zitten en rondvliegen en gezellig kwetteren.

Zouden ze ons welterusten in het Spaans wensen?

**Zondag 23 april, omgeving Torrejon el Rubio  
Berna Haverkort**



*Hotel in Torrejon el Rubio*

Omdat de verwachting is dat het weer vandaag en de rest van de week extreem warm zal zijn, is besloten tot een tropenrooster. Om het dagprogramma te beginnen met ontbijt om 7 uur en veldbezoek vanaf 8 uur. Dat betekent dat het nog donker is als we voor het ontbijt door het nog slapende stadje Torrejon el Rubio lopen. Daarom zijn de eerste waarnemingen in het dorp het uitbundige gezang van de zanglijster en het zoeven van de rondvliegende Huiszwaluwen.

Al gauw nadat we Torrejon verlaten hebben verdwijnen de Steeneiken uit de vegetatie. Het gras hoort in april nog groen te zijn zodat de schapen en koeien daar goed kunnen grazen. Maar afgezien van wat groene plekken in de lager gelegen delen ziet het landschap er dor uit. De kleurenpracht die de Crossbill gids tot ver in mei beloofde is niet meer. Er zijn bijna geen schapen meer te bekennen. Ook zagen we geen graan op de velden. De torens van graansilo's die in verschillende dorpen te zien zijn, staan al een paar jaar werkeloos omdat verbouw van graan niet meer loont. We zien veel terreinen die niet worden begraasd en waar stekelige Behaarde Brem en Retamabrem de overhand nemen.



*Grauwe Gors*



*Theklaleeuwerik*

Ondanks deze sombere informatie zien we deze eerste velddag een uitzonderlijk groot aantal vogels. Grauwe Kiekendieven, Zwarte en Rode Wouwen, Vale Gieren en een enkele Monniksgier verwelkomden ons in de lucht, ook een paar Dwergarenden. Een Grauwe Gors en meerdere Thekla's en Kalendarleeuweriken bleven rustig op een draad zitten toen we op een onverharde weg het hart van het gebied binnendrongen. Onze verbazing en opwindning werd nog groter toen we eerst een groepje Kleine Trappen en later ook een viertal Grote Trappen in de verte konden waarnemen. Ze waren niet in de

stemming voor een mooie baltpartij, maar een beetje balts-achtig gedrag werd toch gemeld. De Grote Trap, de zwaarste vliegende vogel, kwam zelfs op korte afstand voorbijvliegen.



*Vogelaars in de steppen*



*en planten-minnaars*

De meeste leden hadden alleen aandacht voor vogels. Een aantal van ons (her)kenden de vogels meteen, anderen werden door de gidsen of andere deelnemers op de hoogte gebracht. Een deelnemer zat meer met haar neus naar de grond om te genieten van de grote hoeveelheid plantensoorten die hier te vinden zijn.

Het volgende doel was Santa Maria de Magasca, het landschap van de Dehesa, doorsneden door een zijrivier van de Taag. We leerden onderscheid te maken tussen steeneiken, kurkeiken en olijfbomen. Weer nieuwe soorten dienden zich aan zoals de Europese kanarie, Roodborsttapuit en Spaanse Huismus. Roofvogels bleven steeds te zien, zelfs een Slangenarend. Diep beneden ons zagen we in de rivier schildpadden en vlak boven het water vlogen Roodstaartzwaluwen en kleurrijke Bijeneters. Langs de weg ontdekten we een Rode Patrijs. Vervolgens trokken we westwaarts naar de Llanos de Caceres en de Sierra de Fuentes. Op de elektriciteitspalen langs de onverharde weg maakten de Scharrelaars dankbaar gebruik van de daarop gemonteerde nestkasten. We hoorden Hoppen en zagen het paar toen ze aankwamen op een plek waar ze waarschijnlijk een nest hebben. Een Iberische Haas raasde ons voorbij en verdween in een bosje in de verte.

De dag werd afgesloten met een bezoek aan de historische stad Trujillo. Hier zag de veroveraar van Peru, Pizarro, het levenslicht. Hij wordt vereerd met een imposant standbeeld te paard op het plein van de stad. De centraal gelegen kerk uit de 13e eeuw werd door grote aantallen Rotszwaluwen en Ooievaars gebruikt om te nestelen.

De eerste velddag maakte een grote indruk. Meer dan 60 verschillende soorten gezien.



*Rotszwaluw op kerk in Trujillo.*



*Standbeeld van conquistador Pizarro*

Hoewel was afgesproken dat we een tropenrooster zouden hanteren kwamen we pas rond 19.00 bij het hotel. Op tijd voor het diner en nog energie genoeg om naderhand nog de waarnemingen van de dag te delen. En voor de diehards nog een avondwandeling in het dorp om vleermuizen en andere nachtdieren waar te nemen. Eén van de deelnemers had apparatuur om de geluiden van vleermuizen waar te nemen.



*Vale Gieren stijgen op*

We starten lekker vroeg, 8.00 op de klok.

De eerste stop is op korte afstand van Torrejón el Rubio, bij een brug over de bijna droogstaande rivier Arroyo de la Vid. Daar treffen we een Roodstuitzwaluw en Grote Gele Kwikstaart aan, horen Nachtegaal en Cetti's Zanger, en op verre kijkerafstand een zingende Cirlgors.

De ochtendzon heeft aan kracht gewonnen, en dat is precies de reden waarom we nu naar 'de Gierenrots' ofwel Salto del Gitano gaan.

We zien Vale Gieren op de rotsen: hoe langer je kijkt, hoe meer je er ziet. Ook zitten er twee Aasgieren en een Monniksgier. Op ooghoogte bij het uitkijkpunt zien we een bijna aaibare Grijsz Gors, een prachtige Blauwe Rotslijster, een Cirlgors en een Zwarte Roodstaart.

Het is warm genoeg inmiddels voor een goede thermiek, en de ene na de andere vogel kiest het luchtruim. Op een gegeven moment is er een wolk ontstaan van minstens 50 Vale Gieren die langzaam maar zeker hoger en hoger stijgen en wegzweven.

Ondertussen bestuderen we ook nog twee nesten van Zwarte Ooievaar. Het eerste nest is in een grotachtige uitsparing in de rots, het tweede nest ligt meer open. Daar gaat vader of moeder Zwarte Ooievaar hoog op de poten staan en met zijn/haar snavel liefkozend de twee eieren herschikken.

Even verderop bij een brug over de Tajo/Taag is een fijne pauzeplek, Fuente del Francés, waar we de meegebrachte lunch kunnen gebruiken en tegelijkertijd genieten van de vele Huiszwaluwen



die daar een nest aan het maken zijn. Af en toe vliegen er ook een paar Alpengierzwaluwen tussendoor. Na de lunch wandelen we nog een stukje verder langs de Taag tot een ander uitkijkpunt.

Een magisch woord om de groep weer de bus in te krijgen is 'koffie' en daarvoor heeft gids Kees een restaurantje op het oog in het dorp Villarreal de San Carlos. De lucht is inmiddels strakblauw en de temperatuur loopt tegen de 30 graden! We krijgen daarna nog drie kwartier om het dorp te bekijken, en ook de bezoekersinformatiecentra.

Een Kuifleeuwerik loopt met een snavel vol lekkers richting een schuurtje waar haar kinderen blijkbaar zitten te wachten.

De excursie gaat verder: naar een fijne siësta-plek met uitzicht op de rotsen: la Tajadilla. Een Zwarte Wouw komt redelijk dichtbij in een boom zitten, een rots aan de overkant doet alsof die een Vos is, en er zitten Vale Gieren op nest. Een Kleine Bonte Specht laat zijn vrolijke spechtenroep en roffel horen, en laat zich goed bekijken.

We gaan vervolgens naar een geologisch interessante locatie: Mirador Portilla del Tietár. We zien Roodstuitzwaluwen mooi onderlangs vliegen. Ergens in de rotswand zou een Oehoe op nest moeten zitten en we zoeken ons suf.

Kees en Jos nodigen ons uit voor nog een kleine wandeling. Op de uitkijplek blijven, en de Oehoe zoeken is een aantrekkelijk alternatief. De wandelaars zien en horen een Westelijke Baardgrasmus! Ook zingen luid en duidelijk Nachtegaal en twee Wielewalen.

Een Spaanse Pijpbloemvlinder fladdert rond, een gelukstreffer! Waar de groep stilstaat, zijn Blauwe Eksters te zien en te horen. We vernemen dat de Oehoe gevonden is, dus dat is een goede reden om terug te gaan naar het uitkijkpunt. Een mooie afsluiter van een vogelryke dag!



*Zwarte Wouw*



*Zwarte Ooievaar*



*Het dal van de Taag bevat nog water maar stroomt niet meer door vele maanden droogte*

Het wordt vandaag wéér een paar graden warmer. Er is besloten de tweede dag in de steppe dichterbij te blijven dan gepland, zodat we beter gebruik maken van de koelte in de ochtend. Er is daar ook iets meer water wat de kans op vogels vergroot. Dit is het derde jaar op rij met grote droogte in deze regio ; nu is het al vanaf januari droog.

Stipt om acht uur rijden we weg richting Trujillo. Het is nog koel en de schaduwen van de struiken zijn nog lang. Het busje is het dorp net uit of er zit een Blauwe Ekster op een paaltje. Helaas telt die niet mee want hij is maar door één paar ogen gezien en niet door twee. Wij rijden door een vriendelijk glooiend landschap, iets groener dan dat van eergisteren.

Ineens zien we een Zwarte Wouw met een tak in zijn bek. Of nee, het is een nog kronkelende slang. Heel bijzonder. Wat verderop ontdekken we in het 'weiland' een plasje met steil wandje en een groot aantal holen erin. Tal van Bijeneters vliegen rond en sommige holen blijken door Rotsmussen in bezit te zijn genomen. Gelukkig kunnen we lang blijven staan op het rustige weggetje. Na tien km rijden we een zandpad in. Daar zien we een Kleine Trap en later een vliegende Grote Trap. Over het licht glooiende kale landschap heen zien we heel ver weg een bergketentje (op 30 of 50 km afstand).

Het stenige droge land is leeg en overbegraasd. Hier en daar een hacienda, een kudde koeien en een bosje of rijtje eucalyptusbomen die nog niet zijn weggehaald. Het hele zandpad worden we vergezeld door het gezang van Kalendarleeuweriken, alsof we in een polder van 50 jaar geleden vol Veldleeuwerikken zijn. De zang lijkt hetzelfde, maar de Kalendar blijft niet langdurig hoog zingend hangen en zingt - anders dan de Veldleeuwerik - nog wel wat door na de landing. Een paradijselijke sfeer.

Even wat water drinken en dan op weg naar de koffie met een stop hier en daar. We zien wel 20 Ooievaars foeragerend op de nu nog rijke voorraad sprinkhanen in het gortdroge, intensief begraasde veld. Even verder twee Grote Trappen in het glooiende land. Op het pleintje van Santa Marta genieten we de koffie en ons meegebrachte brood.

Op weg naar Caceres om te tanken rijden we over de route met nestkasten voor Scharrelaars.



We zien er acht zitten bij de wel honderd nestkasten op elektriciteitspalen, volgens Kees ongeveer hetzelfde als andere jaren. Wat een prachtige vogels met het zonnetje er zo mooi op. Bij Caceres de eerste grote zonneparken op de glooiende heuvels. Het is maar te hopen dat die niet overal komen en dat er respect blijft voor het landschap. Over de heuvel met het zonnepark zien we nog net het stuwmeer met

het beboste gebiedje erachter waar we een kijkje gaan nemen. Het blijkt vol Nachtegalen te zitten en we zien een bijzondere hagedis, de Algerijnse zandloper. Op het stuwmeer zitten vooral Kokmeeuwen en wat watervogels. Tot we aan de overkant van het meer op honderden meters afstand in de vegetatie iets zien: 'een Kauw', nee 'een Zwarte Ibis', nee 'een Zwarte Wouw' ? De scoop geeft zekerheid.: het is een Zwarte Wouw. Terug lopend langs de stuwdam zien we op de valreep nog acht Koereigers bovenop de rand van de dam.

Vorbij Caceres wordt het landschap ineens veel minder stenig. Er zijn volop olijfboomgaarden en kruidenrijke velden. We zien de Blauwe Ekster weer, maar nu wordt dat blauw heel mooi gezien door vele paren ogen. We hebben genoten van de mooie dag met eindeloos uitgestrekte, nagenoeg boomloze landschappen, rijk aan vogels en met veel variatie.

Aan tafel ontspoon zich een discussie over de achteruitgang van de Vale Gieren, met op zijn minst een van de belangrijkste oorzaken de nu al jaarlijks vele dode gieren door botsingen met de grote windturbines. Voor 'zwevers' als Vale Gieren is een klap van die lange wieken niet te ontwijken door de hoge puntsnelheid. Windturbines vormen door hun steeds grotere aantal een bedreiging voor sommige soorten. Kees gelooft niet in een effectieve stilzetregeling tenzij er per turbinepark een heel team bewakers wordt opgetuigd om dag en nacht tijdig op de knop te drukken als er gieren, arenden, wouwen of andere grote vogels naderen. \*

*PS. \*Ik ben benieuwd of het in ontwikkeling zijnde systeem voor het stilzetten van turbines bij nadering van zeearenden e.d. en trekvogelgroepen in de Oostvaardersplassen e.d. de noodzaak van een team mensen per windmolenpark gaat ondervangen.*



*Een hagedis in het vizier*

Na weer een goed ontbijt vertrekken we naar een gebied even buiten Torrejon el Rubio waar we verschillende vormen van een dehesa te zien krijgen. Soms is de boomgaard goed onderhouden; een andere keer staan de bomen, struiken en kruiden er dicht opeen en zijn ze flink uitgegroeid. Vooral het kleverig zonneroosje valt op. We zien een dehesa waar de gaten die de dode bomen hebben achtergelaten worden opgevuld met nieuwe aanplant. Er wordt gaas omheen gezet om vraat door het vee of door wilde dieren te voorkomen. Kees vertelt over het onderhoud. De boeren die hun zaakjes niet voor elkaar hebben, worden er door hun collega's op aangesproken. De dehesa dient beheerd te worden. We zien er even verder een waar geplougd is. Tegenwoordig zaait men zelden meer graan onder de bomen. Als dat wel gebeurt, is het het begin van een cyclus: een jaar graan, een paar jaar beweiden en een paar jaar braak laten liggen. Als er de kruiden en struiken de eerste jaren nog niet ver uitgegroeid zijn, is de dehesa een biotoop voor andere vogels dan na een paar jaar met weelderige begroeiing. Daarna kan er geplougd en eventueel weer graan ingezaaid worden. Elk stadium kent zijn eigen typische bewoners.

De Kurkeiken en Steeneiken die er staan groeien langzaam. De forse bomen die we zien moeten honderden jaren oud zijn. Door de uitgekiende manier van snoeien ontstaat een brede kroon, die veel schaduw geeft. Hier en daar zien we gesnoeide bomen en stapels afgezaagde takken. Het gras onder de bomen is vrij dor. We merken ook op dat de Kurkeiken in bloei staan. Aan de bloemen zijn de bomen goed als eiken te herkennen.

Kees slentert wat voor ons uit. Hij weet natuurlijk dat we voor elk vogeltje stilstaan of voor een plantje door de knieën gaan. Ondanks zijn lage tempo houden we hem dan ook niet goed bij. Waarom zouden we ook als er een Kuifkoekoek te zien is die achtervolgd wordt door een veel kleinere Roodkopklauwier? We horen en zien Blauwe Eksters, die onrustig van de ene boom naar de ander vliegen. Er wordt een Orpheusgrasmus opgemerkt. Daar heeft iedereen natuurlijk aandacht voor. Andere soorten die we hier zien, zijn o.a. Groenling, Boomleeuwerik en Boomkruiper.



Na een klein stukje over de A5 passeren we de kerncentrale van Almaraz. De vruchtbomen op de hellingen zijn deels met netten bedekt. Er worden hier meerdere soorten vruchtbomen verbouwd. Via Saucedilla gaan we naar het stuwmeer. Het water erin wordt gebruikt voor de centrale. We parkeren bij het bezoekerscentrum en zien direct een Woudaapje als we langs het water naar de eerste schuilhut lopen. Het reigertje vliegt een stukje en verdwijnt dan onzichtbaar in de begroeiing. Enkelen van ons hebben het geluk de vogel later nog een keer in het riet te zien klimmen. Voor de hutten kun je in het bezoekerscentrum een sleutel vragen. Dat hebben we overgeslagen. De hutten blijken maar klein en de eerste is bezet door twee personen. Twee van ons kunnen er nog wel bij. Anderen speuren in de schaduw van de hut naar vogels. Er komen Lachsterns langs. Duidelijk herkenbaar aan hun lach en aan hun grijze bovenkant. Bij de tweede hut wordt weer een

Woudaapje gezien. En we noteren verschillende reigersoorten: de Kleine en Grote Zilverreiger, Ralreiger, Koereiger en Purperreiger. Van de laatste is te zien dat ze in de begroeiing nestelen. De lijst wordt verlengd met Cetti's zanger, Waterral, Waterhoen en Meerkoet. We hopen op een Purperkoet. Het duurt even, maar dan is er iemand die er één ziet. Deze koet met een grote rode snavel en een donkerpaars verenpak zwemt een paar keer voor het riet en is goed te bekijken.

Onder het dak van de kijkhutten nestelen Spaanse mussen. De Lachsterns blijven af en aan vliegen en rusten soms op dikke betonnen palen in het water. Er komen vier Zwarte Ibissen voorbij en even later nog één. De Snor en de Kleine Karekiet laten zich goed horen. Er vliegen libellen. Een soort heeft opvallende vlekken op de vleugels.

We rijden terug via de A5 en drinken wat op een terras in Jaraicejo. Een koppeltje Putters wordt onrustig van ons, want ze nestelen in een struik die tegen de zonwering aan staat. Er volgt nog een stop. Kees weet ons weer een geweldig programma voor te schotelen. Hij heeft de brug over de Almonte even ten zuiden van Jaraicejo, voor ons in petto. Onder de brug hangen vele tientallen nesten van Huiszwaluwen, mogelijk zelfs honderden. Er broeden ook Rotszwaluwen. We nemen de tijd en horen of zien Nachtegalen, Grauwe Gors, Hop, Iberische Meerkikker en Cetti's zanger. Van de planten worden ook leuke soorten genoteerd. Hier staat o.a. Gevlekt zonneroosje, Kleverige ogentroost, Strandduizendguldenkruid, Distelbremraap en Waterranonkel. Deze laatste soort hebben we al veel meer gezien. Soms worden grote stukken water ermee bedekt en waar het water bijna verdwenen is, staat de soort op het land. Met de droogte die waarschijnlijk nog een flinke tijd zal aanhouden, kan dat niet goed aflopen.

Na het bijhouden van de lijsten en de maaltijd loopt een deel van de groep nog een rondje vanaf het hotel. Dankzij de kennis van Kees horen we Veenmollen, Zuidelijke Boomkickers en een Moorse Nachtzwaluw. Bijna terug bij het hotel zien we een Veenmol op straat kruipen. Er blijken er drie bij elkaar in de buurt te liggen. De fotografen onder ons laten deze kans niet liggen. Met een batdetector is ondertussen ook naar vlermuizen geluisterd. Een batlogger heeft alle geluiden opgeslagen. Gewone en Kleine Dwergvleermuizen worden in het veld herkend. Eenmaal thuis blijken er ook Bosvleermuizen en een Ruige Dwergvleermuis of een Kuhls dwergvleermuis gevlogen te hebben. De echolocatiegeluiden van deze twee soorten lijken veel op elkaar.

Jan Marbus



### *Hop*

Vandaag is een reisdag. We verlaten het min of meer vlakke land en gaan het bergland in. Het is een rit van bijna 250 km en we zullen verschillende stops maken. Het ontbijt is van 8 tot half 9 en daarna is er ruim tijd om koffers te pakken en in te laden. Nog voor 9 uur rijden we weg uit Torrejon el Rubio. Onze eerste stop is vlak voor de Salto del Gitano. Daar is een ruime parkeerplaats en vanaf die plek lopen we over de weg naar boven, de ruïne. Het laatste stuk bestaat uit een vrij steile trap. Maar eenmaal boven is het uitzicht echt grandioos. De zon schijnt nog niet uitbundig en misschien dat daarom de gieren wat op afstand blijven. De Argusvlinder laat zich wel zien. Na een uurtje rondkijken dalen we weer af. We ontdekken nog een tweede concentratie van wat we aanvankelijk Aziatische hoornaars noemen. Nauwkeurig bekijken van de foto's resulteert toch in de naamgeving Dolkwespen. Ook staan op meer plaatsen pollen van grote bremrapen. Ondertussen is het toerisme wat meer op gang gekomen en blijkt er een gratis pendelbusje van de parkeerplaats tot de trap te rijden. Maar we zijn blij met wat lichaamsbeweging. Goed kwart over 11 rijden we verder door de kloof, over de brug en passeren bezoekerscentrum Villareal de San Carlos. Op weg naar Plasencia komen we bij camping Monfrague, aan de noordgrens van nationaal park Monfragüe. Dat biedt een rustig terras met uitzicht voor onze koffiestop met lunch. Op afstand passeren diverse roofvogels en een half-vliegvlugge jonge mus wordt in de berm gezet. Om kwart voor 1 – na een uurtje pauze – rijden we verder. Langs Plasencia komen we in de Valle del Jerte, bekend om de kersenteelt. De 10-min-stop bij de brug van Jerte duurt iets langer, maar er valt ook veel te zien waaronder Grote Gele Kwikstaart en bloeiende acacia's. Even na 2 uur rijden we het lastigste stukje van de rit: een

haarspeldbochtentraject dat ons op de pas brengt op een hoogte van 1275 m. Het is een mooie plek om het dal in te kijken en naar de muurhagedis en de orchideeën (later ontdekken we dat die zogenaamde orchideeën eigenlijk Walstroleeuwenbek heten). Ook zien we een soort grote harde knikker gallen en een parelmoervlinder.

Rond half 4 vervolgen we onze reis en verlaten de Extremadura. De weg door het dal geeft af en toe ruimte voor vergezichten en dan zien we op enkele plekken ver in de hoogte sneeuw liggen. Van veraf zien we al het kasteel van El Barco de Avila. Over de brug rechtsaf parkeren we en kunnen naar de rivier de Tormes lopen. De oeverzone is rijk begroeid. Tussen de bomen staat onder andere Look- zonder- look en een grootbladige Vergeet-me-niet. Bij het water zit een Grote Gele Kwikstaart en er vliegt een Geel Oranjetipje. Frans ontdekt een Smalle Weegbree met afwijkende bloeiwijze. Na half 5 verlaten we dit centrum van de bonenteelt en zijn 3 kwartier later bij ons hotel, even buiten Hoyos del Espino. De hotelmevrouw spreekt helaas geen Engels maar het lukt om de kamers te verdelen. Om 8 uur is er een diner en we krijgen dan zelfs de keus of we de volgende dag rijst of patat bij de vis wensen. Voor sommigen is er nog even gelegenheid om een rondje te lopen langs de bosrand. Dan is een Bosuil te horen. Daarna hoog tijd om plat te gaan na een dag vol nieuwe ervaringen en indrukken.



*Bijeneter © Tekening Elly van Es*



*Monniksgier*

Na een reisdag zijn we aangeland in Hoyos del Espino (Ávila). Hoyos is een dorpje gelegen op 1000 mtr. hoogte nabij de Sierra de Gredos. Het is een rustiek dorpje waar een mooi standbeeld van de Gredos Steenbok staat, die we later ook nog vaak zullen zien. Hotel "Centro Turismo Rural Alto Gredos" is de voor de komende twee nachten onze uitvalbasis. Vandaag vrijdag 28 april; Het ontbijt staat vanaf 08.00 uur voor ons klaar, dit is een uurtje later dan het vorige hotel, dus rustig aan voor de uitslapers, maar er zijn ook vroege vogelaars die voor het ontbijt effe op pad gaan. Het ontbijt vandaag is toegift aan de 'flexitariers' onder ons, voldoende beleg en gebakken ei, maar helaas geen Iberico ham of typisch Spaanse vleeswaar.

Stipt 9.00 hijsen we ons in de klaar staande busjes en en passant wordt bij het hotel de Kruisbek gesignaleerd. Na hooguit een km rijden stappen we uit om de benen los te lopen langs het riviertje Tormes. Op ons gemakje slenteren we langs de oever, de plantenliefhebber zie ik regelmatig voorovergebogen staan. Vele vogelgeluiden worden herkend: ' fieet' ' fieet', het fietspomp geluid, is volgens de kenners een Zwarte Mees en o.a. een Grote Gele Kwikstaart laat zich geregeld zien met voer in de bek, maar een nestje hebben we niet kunnen vinden.

Na een klein uurtje vertrekken we letterlijk en figuurlijk naar het hoogtepunt van de dag "plataforma de Gredos", maar voordat we daar aankomen rijden we nog een zijweg in. Prachtige vergezichten en er wordt o.a. een Ortolaan gehoord. Tapuiten die we bekijken, zien er anders uit dan in Nederland, ze zijn op de borst veel witter van kleur, maar volgens de gids is het geen ondersoort. Op weg naar "Plataforma" ontdekt de chauffeur dat hij z'n zonnebril kwijt is, effe terug naar de stop, keren op een smal bergweggetje is geen probleem. Door dit oponthoud hebben we het geluk vanuit de bus, de Ortolaan op de betonrand van een stenen



brug te zien zitten. De weg slingert zich voort naar "Plataforma de Gredos" en genieten we van de uitzichten, er wordt nog een een Heggenmus gescoord.

Aan het eindpunt van de weg naar de "Plataforma" is een grote parkeerplaats. Het staat al aardig vol met een touringcar, campers en busjes, aan toeristen geen gebrek. In het gebied kun je wandelingen maken en boven is een schuilhut op ongeveer 1700 mtr. Het is goed dat we onderweg de tijd hebben genomen, want bovengekomen stond er een straffe wind en het was er koud. Jassen aan, rugzak lunch en kijker mee en op stap. Het is zagezegd een "geitenpad" en een wandelstok is geen overbodige luxe. Een aantal zijn tot het eind gelopen, sommigen een klein stukje vanaf de parkeerplaats, maar waar je ook was, al vrij snel kon je drie "Gredossteenbokken" op een top zien. In de tijd die wij gebruiken om te wandelen, dalen de steenbokken af naar de parkeerplaats, bij terugkomst waren de steenbokken goed vanaf dichtbij te fotograferen. Het einde van een mooie dag was nabij echter er was ons nog een koffie in het vooruitzicht gesteld. Hiervoor zijn we naar Parador de Gredos gereden, een voormalige kazerne, omgebouwd tot luxe hotel, waar we van een heerlijke koffie hebben genoten en nagepraat. Retour naar hotel Rural en de dag afgesloten met "lijsten". Voor deze dag kwam ik op 53 vogels waarvan 4 nieuwe soorten, waarvan de Ortolaan tot vogel van de dag werd benoemd.

Hasta la Vista,



*Jonge Gredossteenbokken*

Zaterdag 29 april, van Hoyos del Espino naar Madrid  
Karin B.



*Zwarte Mees*

Vandaag vertrekken we om 9 uur uit Hotel Rural Altogredos in **Hoyos del Espino**. Het is 13 graden en droog. Van Kees hebben we geleerd dat hoyos "gaten" betekent. Veel plaatsjes hier hebben een naam met "hoyos" er in.

We nemen afscheid van de prachtige Sierra de Gredos en worden door Kees en Jos met de busjes afgezet bij de **Rio Tormes**. We maken een mooie ochtendwandeling langs de rivier. De rivier ontspringt in de Sierra de Gredos, stroomt door Salamanca en mondt uit in de Duero (Douro). We lopen vandaag de andere kant op als gisteren: stroomopwaarts. Onderweg horen en zien we o.a. veel Zwarte Mezen en stukken 'papier' die van de grove dennen afkomstig blijken. Een paar kilometer verderop wachten Jos en Kees ons op. Het is een gebied met veel water uit de bergen en grazige weides met dotterbloemen. We lopen nog wat verder stroomopwaarts naar een grote waterval en zien een **Waterspreeuw** langs de waterlijn. Hij is schuw en houdt het voor gezien als mensen te dichtbij komen.



*Waterspreeuw*

Na dit moois maken we nog een autorit door de Sierra de Gredos, langs de **Parador de Gredos** (waar we gisteren koffie gedronken en gewandeld hebben), naar de **Mirador del Puerte del Pico** waar we gepauzeerd hebben.

Bij La Parada del Arriero drinken we koffie. Bij dit uitzichtpunt hoog in de bergen zijn veel bijzondere waarnemingen gedaan, o.a. tapuiten en orchideeën.

Dit was ons definitieve afscheid van de Sierra de Gredos.

Hierna volgt nog een mooie lange afdaling door de Gredos. We rijden door la Mancha en een hoogvlakte via de A-5 richting Madrid. Ook hier zien we dehesas, steeneiken, een enkele kurkeik, olijfbomen en Bijeneters op de elektriciteitsdraden. Later velden met graan, boomkwekerijen, industriehallen.

Na een tankstop brengen we om 15 u de busjes terug naar het verhuurbedrijf OK-mobility en worden we door OK-mobility naar het vliegveld (T1) gebracht. Daarvandaan nemen we bus 203 naar **station Atocha** waar we afscheid nemen van Kees. Hij gaat met de trein naar Huesca, waar hij woont.

Met bus 141 gaan we naar ons hotel (Ibis budget, c. de lozano, 3, **Puente de Vallecas**) waar we om 17 u aankomen. Puente de Vallecas is één van de 21 districten in het zuid-oosten van van Madrid, ter grootte van Eindhoven.

We hebben nog wat tijd om rond te wandelen in de buurt achter het hotel en wat boodschappen te doen in één van de kleine supermarktjes daar, een hele belevenis.

De dag sluiten we af met een heerlijke tapas-maaltijd op het terras van **restaurant Catalina**, calle de Barrilero.



*Zwarte Roodstaart op dak hotel rural Altogredos*



*Zwarte Roodstaart op dak hotel rural Altogredos*

## **30 april en 1 mei Terugreis Sierra de Gredos – Rotterdam (!)** **Marijke Brans en Frances van Lipzig**

### **Zondag 30 april.**

Met de bus naar Atocha-station en met de trein naar Barcelona. Hier nemen we afscheid van Bertus en Berna die nog een paar dagen daar blijven.

In Barcelona een Renfe-stoptrein 35 min vertraging naar Cerbere en daar stopte het: want de slaaptrein reed weg toen we het station binnenreden. Paniek, wat nu? . Zwervers. Hoorden wij nu ook opeens bij al die mensen die onder de brug de nacht door moesten brengen? Hopelijk niet. Daarom; door naar Perpignan, en zelf geboekt: Hotel Paris Barcelona, eten om de hoek was goedkoop en geweldig: Bavette met patatfriet en groente, vroeg op: want om 06.15 verzamelen om naar station te gaan, kijken wat er omgeboekt kan worden. Mede gestrande reizigers vertelden dat de 7 uur trein al vol zat en de volgende trein nog 2 plaatsen van 1350 euro had, dat hebben ze maar niet gedaan, wij gaan het toch de volgende ochtend maar proberen.

### **Maandag 1 mei, Dag van de Arbeid**

Vandaag een feestdag, maar niet voor ons. 05.45 opstaan en 06.15 weg met kop koffie zonder ontbijt op weg naar het perron met stationschef Jamal: Hoezo een probleem: dat was toch in Spanje waar ze die fout maakten?! Nu ben je in Frankrijk! Hij is erg goed geluimd en vraagt nog een keer; wij zijn toch Hollanders? Ja toch? Nou dat zijn vrienden van Macron, en vervolgens: Volgt u mij maar, en met een big smile op zijn gezicht. Als jonge kuikens achter moeder gans aan lopend (het lijkt wel een filmscript uit een Louis de Funes film) volgen we hem het perron op, zeulen onze koffers van de trap af, onder het spoor door naar het andere perron, wij passeren de lange rij die netjes achter de afzetting staat te wachten om naar de trein te mogen gaan, maar nonnonnon, wij moeten eerst: gaan met onze bagage de trap weer op naar het perron, waar de snelle trein naar Parijs inmiddels staat te wachten op zijn passagiers. Hij tovert een vodge papier tevoorschijn, rammelt aan zijn apparaat en schrijft wat krabbels op het vodge. Hier 6 en daar 4 plaatsen; ga daar maar zitten zegt hij. Bedremmeld kijken wij hem aan; en wat als dan controle komt? Oh, dat vertel ik ze wel. Maar hoe heet u dan tenminste? Ach, Jamal....we stappen in en tot onze grote verbazing en vreugde blijken we in de 1<sup>e</sup> klas naar Parijs Gare du Lyon te zitten. We zijn helemaal overrompeld; nix van; de trein is vol, nix 10x omboeken op naam, nix moeilijk doen van; dan had je maar meer tijd in moeten bouwen. We gaan zitten en zuchten; ons geluk wordt compleet als we door een allerfantastisch landschap blijken te gaan rijden net boven Perpignan dat lijkt op de Camargue maar heet: Parc Regional de la Narbonaise en Mediterranee, waar we simpelweg tussen de steltlopers, Flamingo's en een enkele caravan doorsjeezen met links en rechts grote lagunes, waar de koppen op het water staan, want het waait flink. Het is een wondermooie 5 uur lange rit langs een stuk kust met meren waar we Flamingo's zien en langs Cap d'Agde, Sete, Montpellier en Nimes komen. Die trein is fantastisch en zoekt maar door; even later de Alpen in de verte, dan weer een dor en droog stuk zuid Frankrijk, waar armoe troef is... dichterbij Parijs, weer meer groen en dus veeteelt van mooie Charolais-runderen, nog dichterbij Parijs overgaand in grote graanvelden en knalgele Koolzaad- en Raapzaadvelden. Ondertussen is de reisleiding van de KNNV in NI hard aan het werk om onze vervolgreis uit te stippelen na Parijs en dat is ze heel goed gelukt! Op advies van perronchef Jamal nemen we in Parijs NIET de metro ( ga je 3-4 lagen diep), maar nemen we de trein naar Gare du Nord. Dat blijkt een fluitje van een cent. Vanaf Gare Du Nord naar Lille. Daar weer door naar Kortrijk-Antwerpen. In het indrukwekkende station van Antwerpen begint de laatste rit!! Voor Frances en Marijke tot Breda, voor de anderen Rotterdam...

Kortom: Een enerverende treinreis met onvergetelijke en fijne momenten met een gezellige groep. Bedankt allemaal en met name Jos voor al zijn goede zorgen en Kees voor de mooie plekken, verhalen, historie en vogelkennis. We hebben met volle teugen genoten en zijn zeer

voldaan! Volgende keer hopelijk wat minder overstappen en meer taxibusje tussendoor, verder subliem! Prachtige manier van reizen!

### **Bronnen & overige naslagfiles**

1) Crossbill Guide Extremadura, Dirk Hilbers. Groningen, 2019

2) Overzicht van Annelies Moolenaar op waarneming.nl (met ook locaties en foto's!)

[https://observation.org/users/147493/species/?species\\_group\\_id=0](https://observation.org/users/147493/species/?species_group_id=0)

3) [https://issuu.com/extremadura\\_tur/stacks/c7e281e67a9e4c92a6710ca44b012b5a](https://issuu.com/extremadura_tur/stacks/c7e281e67a9e4c92a6710ca44b012b5a)

Beschrijvingen van o.a. habitats en ook downloads van informatie over biodiversiteit in de Extremadura

4) Ons gezamenlijke foto-album op Google-Foto Cloud

<https://photos.app.goo.gl/yoHTFu7Pd7FNoNvj8>

# Foto-impresies van de reis en de excursies

















*Scharrelaars*



*Roodkopklauwier*



*Grauwe Gors*



*Portillo del Tietar*



*Oehoe jong*



*Koereiger*



*Woudaap*



*Centraal-Iberische Muurhagedis*



*Lachstern*



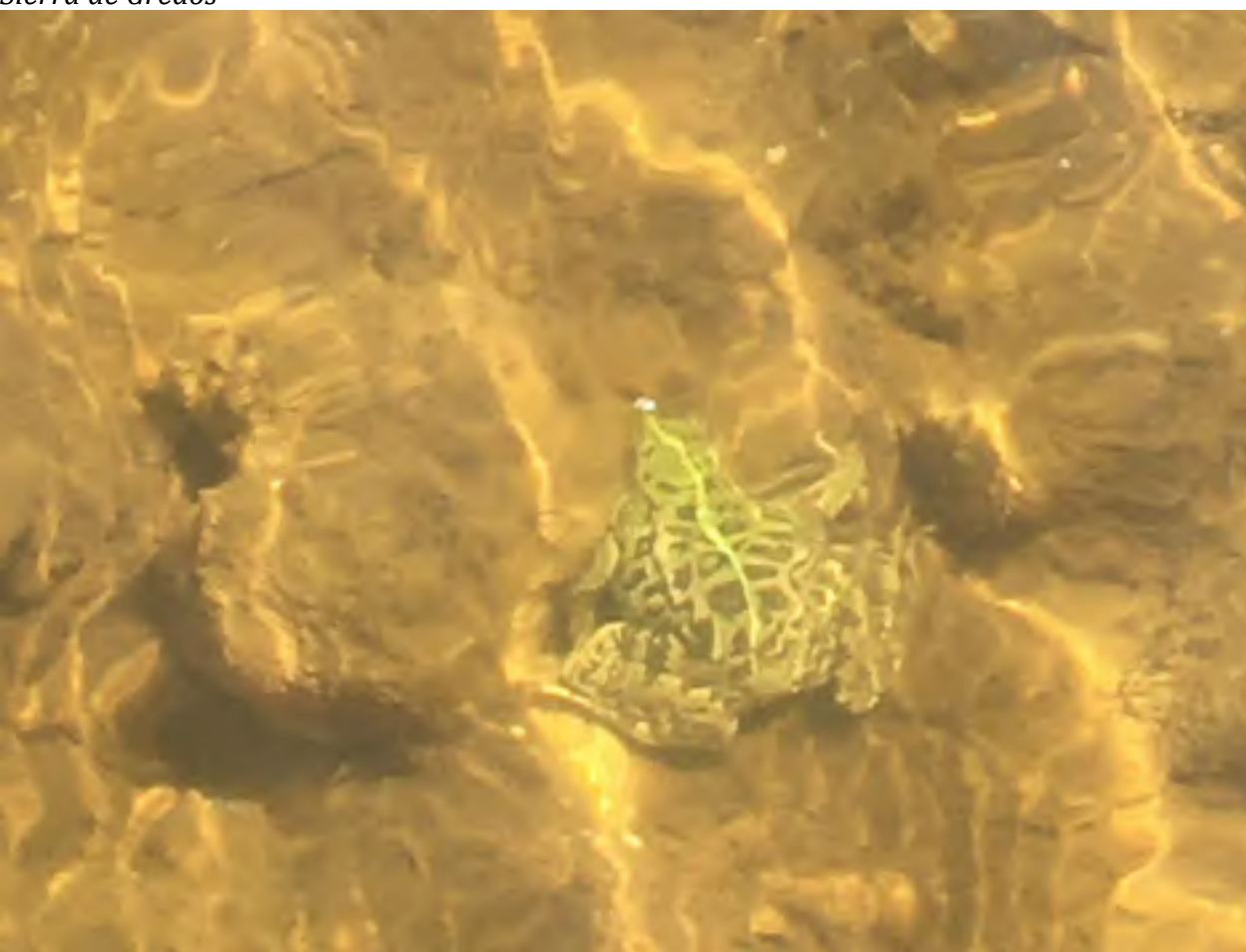
*Sierra de Gredos*



*Zwarte Spreeuw*



*Sierra de Gredos*



*Spaanse groene kikker*



*Rio Almonte*



*Centraal-Iberische Muurhagedis*



*Brug over Taag*



*Rode Patrijs*



*Kleine Trap*



*Vale Gier*



*Blauwe Rotslijster*



*Mirador del Puerto del Pico*





*Straatbeelden Madrid achter Ibis Hotel*





*Op deze foto werd de treinvertraging vastgelegd – terwijl nog onbekend was wat de gevolgen zouden zijn...*

## Bijlage 1: Streeplijst vogels

betreft de groep-streeplijsten met Vogelwaarnemingen. Als een vogel op een bepaalde dag gezien en/of gehoord is wordt er een '1' genoteerd, dwz er is minimaal 1 ex. vastgesteld maar het kunnen er ook meerdere geweest zijn. In totaal zijn gedurende de reis 140 verschillende vogelsoorten waargenomen.

Soortnaam	Engels	Wetenschappelijk	21-4-2023	22-4-2023	23-4-2023	24-4-2023	25-4-2023	26-4-2023	27-4-2023	28-4-2023	29-4-2023	30-4-2023	1-5-2023	Freq.
<b>Vogels</b>			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Doodswaai	Little Swallow	Fachysaga trichocelis			1									1
Fuut	Great Crested Grebe	Podiceps cristatus					1	1						2
Wraatvogel	Little Bittern	Isobrychus minutus						1						1
Afsluiter	Cormorant	Phalacrocorax carbo				1	1	1						4
Koningsreiger	Little Egret	Ardea herodias					1	1				1	1	4
Rode reiger	Southern Heron	Ardea herodias						1						1
Kleine (blauw)reiger	Little Egret	Egretta garzetta						1					1	2
Grote (blauw)reiger	Great White Egret	Egretta alba						1						1
Blauwe reiger	Grey Heron	Ardea cinerea	1	1	1	1	1							6
Purperreiger	Purple heron	Ardea purpurea			1			1						3
Witte oewelaar	White Stork	Ciconia ciconia	1	1		1	1	1	1			1	1	8
Zwarte oewelaar	Black Stork	Ciconia nigra				1								1
Haringvoet	Greater Flamingo	Phoenicopterus ruber											1	1
Zwarte ibis	Scolopax	Plagiodiambus podiceps							1					1
Knobbelswaan	Mute Swan	Cygnus olor		1										1
Grijszwamvogel	Greylag Goose	Anser anser	1											1
Bergperd	Shelduck	Tadorna tadorna												1
Wilde eend	Mallard	Anas platyrhynchos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Vale gier	Griffon vulture	Gyps fulvus		1	1	1	1	1	1	1				7
Marinkogel	Black Vulture	Accipiter monachus			1	1	1	1	1	1				6
Asagle	Egyptian Vulture	Neophron percipiter				1			1					2
Spaanse valkenreiger	Eagle	Accipiter astur			1									1
Slangenreiger	Short-toed Eagle	Circus gallicus			1	1	1	1						3
Dwergreiger	Booted eagle	Micreobates pennatus			1									1
Rode waaier	Red Kite	Milvus milvus	1	1	1	1	1	1	1					6
Zwarte waaier	Black Kite	Milvus migrans	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Bruine slankreiger	Marsh Harrier	Circus aeruginosus		1	1	1	1							4
Grauwe slankreiger	Hen Harrier	Circus pygargus		1										1

Buizerd	Buizerd	Buteo buteo	1	1	1							1	4
Torenvalk	Kestrel	Falco tinnunculus	1			1	1					1	6
Kleine torenvalk	Lesser Kestrel	Falco naumanni			1	1	1						3
Boornalk	Hobby	Falco subbuteo										1	1
Slechttaak	Ferruginous	Falco peregrinus			1								1
Rode Patrijs	Red-legged Partridge	Alectoris rufa		1	1	1							3
Fazant	Pheasant	Phasianus colchicus											0
Dwarsbuikzandhoen	Sandgrouse	Pedicularis orientalis		1									1
Waterval	Water Rail	Rallus aquaticus					1						1
Waterhoen	Moorhen	Gallinula chloropus					1						1
Meekeet	Coot	Falco atra	1				1						2
Purperkeet	Purple Gallinule	Porphyrio porphyrio					1						1
Grote trap	Great Bustard	Otis tarda		1	1								2
Kleine trap	Little Bustard	Tetrax tetrax		1									1
Kleine plover	Little Ringed Plover	Charadrius dubius				1	1						2
Kievit	Lapwing	Vanellus vanellus										1	1
Kluis	Avocet	Recurvirostra avosetta										1	1
Kuifneus	Black-headed Gull	Larus ridibundus				1						1	2
Kleine mantelmeeuw	Lesser Black-backed Gull	Larus graecus										1	1
Groepmeuw			1								1	1	3
Leekster	Gull-billed Tern	Gelochelidon nilotica					1						1
Rotduif (of postduif)	Rock Dove	Columba livia			1	1	1						3
Houtduif	Woodpigeon	Columba palumbus	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
Holenduif	Stock Dove	Columba oenas	1										1
Turkse tortel	Collared Dove	Streptopelia decaocto		1	1	1	1	1	1	1			7
Kaekoek	Common Cuckoo	Coccyus canorus		1	1	1	1			1	1		6
Kuifkoekoek	Great Spotted Cuckoo	Camator glandarius		1		1							2
Dwergoornsl	Scaup Dove	Ota scops			1								1

Duif	Swallow Eagle Dove	Buteo buteo			1								1	1
Bonval	Tawny Dove	Streptopelia						1	1					2
Moeras nachtwalv	Red-necked Nightjar	Caprimulgus europaeus				1	1							2
Gierwalv	Common Swift	Apus apus	1	1		1	1					1	1	6
Vale gierwalv	Palme Swift	Apus pallidus	1											1
Alpengierwalv	Alpine Swift	Apus melba			1		1	1						3
Hoo	Hoopoe	Upupa epops	1	1	1	1	1	1	1	1				7
Ivopop	Kingfisher	Alcedo atthis	1	1										2
Bjorven	Booby	Mergus alpestris	1	1	1	1	1		1	1	1	1		8
Schermaf	Roller	Coracias garrulus	1	1										2
Grote boske specht	Woodpecker	Dendrocopos major	1											1
Kleine boske specht	Woodpecker	Dendrocopos minor		1										1
Itarische groene specht	Woodpecker	Picus iterpe								1	1			2
Veldleeuwerik	Sparrow	Alauda arvensis								1				1
Eufleuwerik	Crested Lark	Galerida cristata		1										1
Thekaleuwerik	Thekla Lark	Galerida theklae	1	1	1	1								4
Boornleeuwerik	Woodlark	Lullula arborea	1					1	1	1				4
Kalenderleeuwerik	Calandra Lark	Melanocorypha calandria	1	1										2
Roturwalv	Crag Martin	Ptyonoprogne rupestris	1	1	1	1	1	1						6
Borenwalv	Swallow	Hirundo rustica	1	1	1	1	1			1	1			7
Roodruiwalv	Red-rumped Swallow	Hirundo daurica	1	1	1		1							4
Huiswalv	House Martin	Delichon urbica	1	1	1	1	1	1	1	1	1			8
Waterspeler	Scaevola Rock Pipit	Anthus spiroletta								1				1
Witte kwikstaart	White Wagtail	Motacilla alba	1	1	1	1	1							5
Itarische kwikstaart	Wagtail	Motacilla								1				1
Groenkleurige kwikstaart	Gray Wagtail	Motacilla cinerea	1				1	1	1					4
Waterspeler	Dipper	Cinclus cinclus								1	1			2
Waterkoning	Wren	Troglodytes troglodytes	1	1			1	1	1					5
Haggemaalv	Duncock	Prunella modularis								1				1
Roodborst	Robin	Erithacus rubecula	1	1	1	1	1	1						5



**Bijlage 2 Dagvlinders waargenomen in Extremadura , 22 soorten  
(zie ook streeplijst Overige soorten)**

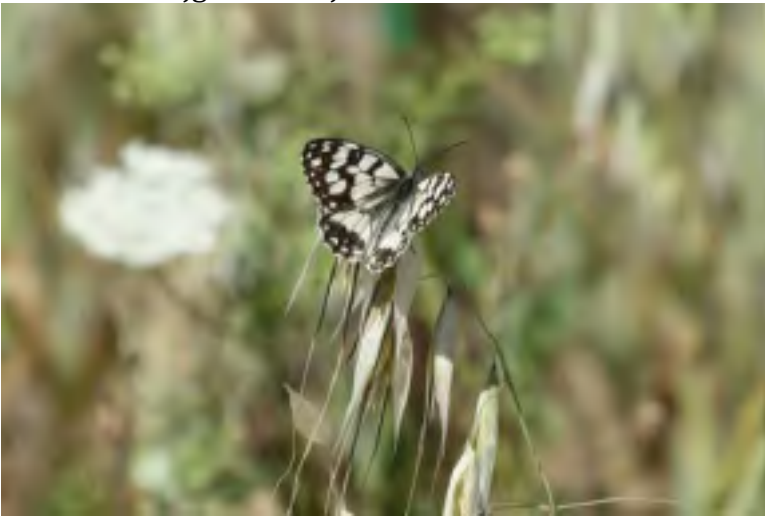
Spaanse eikenpage  
Moors bruin blauwtje  
Klein tijgerblauwtje  
Spaans bloemenblauwtje  
Kleine vuurvliinder  
Zuidelijk oranje zandoogje  
Bont zandoogje  
Hooibeestje  
Argusvlinder  
Spaanse pijpbloemvlinder  
Knoopkruidparelmoervlinder  
Kleine parelmoervlinder  
Oranje luzernevlinder  
Resedawitje  
Moors dambordje  
Westelijk marmerwitje  
Geel oranjetipje  
Oranjetipje  
Zuidelijke aardbeivlinder  
Gamma-uil  
Zygaena sarpedon  
Libelloides longicornis



Spaanse Eikenpage



Klein Tijgerblauwtje



Moors Dambordje



Spaanse Pijpbloemvlinder



Spaans Bloemenblauwtje



Westelijk Marmewitje



Zuidelijke Aardbeivlinder



### Bijlage 3: Streeplijst Overige soortgroepen

Nederlands	Wetenschappelijk	21-4-2023	22-4-2023	23-4-2023	24-4-2023	25-4-2023	26-4-2023	27-4-2023	28-4-2023	29-4-2023	30-4-2023	1-5-2023
------------	------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	----------

Bron:zoogdieren, reptielen,  
vlinders, ov. insecten : Frans  
Bosch

Zoogdieren												
Huisspitsmuis	Crocidura russula									1		
Grote rosse vleermuis	Nyctalus lagiomagus											
Rosse vleermuis	Nyctulus noctula											
Bosvleermuis	Nyctulus leisleri											
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	1	1									
Kleine dwergvleermuis	Pipistrellus pygmaeus											
Kuhls of Ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii											
Iberische haas	Lepus granatensis			1	+							
Konijn	Oryctolagus cuniculus	1									1	
Vos	Vulpes vulpes	1										
Wild zwijn	Sus Scrofa											
Edelhert	Cervus elaphus			1	1	1						
Ree	Capreolus capreolus	1	1							1	1	
Gredossteenbok	Capra pyrenaica victoriae								1			
<b>Reptielen en amfibieën</b>												
Vroedmeesterpad				1								
Iberische meerkikker	Pelophylax perezi											
Moorse beekschildpad	Emys orbicularis											
Muurgekko	Tarentala mauritanica				1	1						
Parelhagedis	Timon lepidus								1			
Centraal-Iberische muurhagedis	Podarcis virescens				1					1		
Catalaanse muurhagedis										1		
Grote zandloper	Psammadromus .....									1		
Algerijnse zandloper	Psammadromus algirus				+							
Westelijke hagedisslang	Malpolon monspessulanus					1						
Iberische boomkikker	Hyla molleri						1	1				
<b>Dagvlinders</b>												
Knoopkruidparelmoervlinder						1						

Hooibeestje				1								
Argusvlinder				1								
Spaans bloemenblauwtje			1									
Westelijk marmerwitje			1									
Kleine vuurvlinder			1									
Oranje luzernevlinder			1									
Moors dambordje			1		1							
Bruin zandoogje				1								
Moors bruin blauwtje				1								
Spaanse pijpbloemvlinder				1								
Keizersmantel								1				
Spaanse eikenpage								1				
Klein tijgerblauwtje								1				
Kleine parelmoervlinder												
Zuidelijk oranje zandoogje								1				
<b>overige insecten</b>												
Zwarte wolzwever							1					
Gamma-uil							1					
Stomplijfroofvlieg								1				
Spinnendoder onbekend								1				
Dolkwesp												
Zuidelijke keizerlibel								1				
Veenmol						+		1	1			
Neushoornkever					+		1					
Grote wolzwever							1					
Sint-jansvlinder				1								
Bandgrondlibel											?	
Planten (bron: lijstjes Elly ism Jan M.)	NB1 Niet alle soorten hebben een NL naam NB2: Niet alle soorten konden met 100% zekerheid gedetermineerd worden											
Wilde olijf												
Stengelloze sleutelbloem			1									
Tongorchis								1				
Slangenkruid							1					
Kardoer				1								
Kuiflavendel				1								
Fijne watterranonkel												
Bonte wikke									1			
een graslelie	Asphodelus albus											
Dwergiris	Gynandrisis sisyrrinchium					1	1					
Gevlekt zonneroosje												
Strandduizendguldenkruid												
Kleverige ogentroost												
kartelblad												
leeuwenbek												

Rotssnavelkruid			1										
Klein grasmuur			1										
Kransmuur			1										
ViltBrandkruid			1										
Wilde distel													
Paarse maria distel			1										
Melk maria distel			1										
Iberische Thym			1										
gele composiet NI naam ??	Andryla integrifolia		1										
NI naam ??	Crepis occidentalis		1										
Iberische Thym			1										
Iberisch weideklokje			1										
Retama Brem			1										
Venkel			1										
een goudsbloem NL naam ?	Coleostephus myconis		1										
	Paronichia argenta		1										
Paarse Schijnspurrie			1										
Spaanse gouddistel			1										
Echte kruisdistel			1										
Grijze mosterd			1										
NI naam ?	Galactitis tomentosa		1										
Geel witte kamille			1										
	Centauria ornata		1										
	Bartia trixago		1										
Spaanse zuring									1				
Rode Bremraap									1				
Laserpitium									1				
Gele Ganzebloem									1				
	Anarirrhinum fruticosum								1				
Ibersisch Vingerhoeds kruid									1				
	Sedum hirsutum								1				
Heemstbladige winde									1				
Blauw walstro									1				
Rups-en gevlekte rupsklaver									1				
Doorwaskervel									1				
Kleverig zonneroosje									1				
Saliebladig zonneroosje									1				
Monpellier zonne roosje									1				
Rapunzel klokje									1				
Gewone, Behaarde en Spaanse brem									1				
	Selaginella denticulata								1				
Witte afodil									1				
Italiaanse gladiool									1				
Kift hyciant									1				
Sterklaver									1				
Rotsanjer									1				
Med. Strobloem										1			
Morgenrood										1			

Wilde peen					1							
	Crepis versicaria				1							
Kluwendoorzaad					1							
Frans vogelmelk						1						
Maria distel						1						
Tongorchis						1						
Blauwe lupine						1						
Vlokkige toorts						1						
Doornappel						1						
Grote waterranonkel						1						
	Narcissus assoanus					1						
Rood guichelheil						1						
Graniet leeuwenbek						1						
Kleurige koekoeksbloem							1					
	Thymus mastichina						1					
							1					
Grote bremraap							1					
Reuzenvenkel							1					
Gouden ster							1					
Dik vetkruid							1					
Christus anjelier							1					
Walstro leeuwenbek							1					
Witte brem							1					
Vogelwikke							1					
Rozet kruidkers'							1					
Pyr. Viooltje								1				
	Lathyrus angulatus							1				
Ib. vogelmelk								1				
dwerg zandblauwtje								1				
wit zonneroosje								1				
spaanse geelster								1				
Pyr. Hyacint								1				
	Tracterna Verne							1				
Heide kartleblad								1				
Kluwendoorzaad								1				
wegdistel spec								1				
Veldkruidkers								1				
Kruipbrem								1				

